

ชื่อเรื่อง รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา

บ้านหนองน้ำขุ่น ตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัย แคนชัย สมานธิ

ปริญญา ปร.ค. (ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมภาค)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รศ.ดร.ณรงค์ฤทธิ์ โสภาก

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านหนองน้ำขุ่น ตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เปรียบเทียบก่อนการพัฒนากับสภาพที่เกิดขึ้นหลังการดำเนินการ วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ (Pre-research Phase) เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้วิจัย ผู้นำชุมชน หัวหน้าครัวเรือนและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาคีต่างๆ 1) สร้างสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อพบปะกับบุคคลต่างๆ ในชุมชนที่มีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิจัย 2) สำรวจและการศึกษาชุมชน เป็นขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน และ 3) เตรียมคนในเครือข่ายความร่วมมือ กิจกรรมนี้มุ่งเน้นให้เกิดความพร้อมในการดำเนินการวิจัย ซึ่งในทางปฏิบัติจะมีการเตรียมคน 3 กลุ่ม คือ เตรียมคนในชุมชน เตรียมนักพัฒนา และเตรียมนักวิจัย ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย (Research Phase) ขั้นนี้เน้นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 โดยการอภิปรายและถกปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้านทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม เพื่อประเมินปัญหาและความต้องการของชุมชน พร้อมกับการประเมินความเป็นไปได้ ด้านทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและกำหนดรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน 1) การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และ 2) การวิพากษ์โครงสร้างรูปแบบกิจกรรมการพัฒนา และ ระยะที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เป็นการทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มทดลอง ถึงความสำเร็จในการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ

ชุมชน เพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน ตามตัวแปร 6 ด้าน เพื่อวิเคราะห์ผลการทดลองยืนยัน ประสิทธิภาพเปรียบเทียบผลการทดลองก่อนและหลัง โดยวิเคราะห์ด้วย MANOVA (Repeated Measure)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการประชุมปฏิบัติการ และการพิจารณาของตัวแทนชุมชน นักวิชาการและผู้วิจัย ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน มีลักษณะเป็นกิจกรรม ทั้งหมดจำนวน 10 กิจกรรม 1) การไปทัศนศึกษาดูงาน 2) การเลี้ยงกบ 3) การเลี้ยงปลาอุก 4) การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ 5) การเพาะเห็ดนางฟ้า 6) การเลี้ยงเป็ดเทศ 7) การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง 8) การทำปุ๋ยชีวภาพ 9) เกษตรอินทรีย์ และ 10) การปรับภูมิทัศน์จัดหน้าบ้านนำมองได้แก่ ซึ่งเป็น ผลการวิจัยระยะที่ 2

2. ผลการดำเนินงานตามรูปแบบที่ได้ และกำหนดให้มีการวัดผลก่อนและหลังการดำเนินงาน พบว่า หลังการทดลองมีการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนดีขึ้น กว่าก่อนทดลอง อันนำมาซึ่งผลการวิจัยระยะที่ 3 ผลจากการเปรียบเทียบความแตกต่างที่ตัวแปร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งแสดงว่าหลัง การใช้รูปแบบการพัฒนาทำให้ รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น รายจ่ายครัวเรือนลดลง จำนวนพืชเพื่อการ ยังชีพเพิ่มขึ้น จำนวนสัตว์เพื่อการยังชีพเพิ่มขึ้น จำนวนสินค้าอุปโภคบริโภคที่ซื้อจากร้านค้าลดลง ส่วนความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น ก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้

Title: A Model of Community Economic Development for Sustainable Economic Self-Sufficiency: A Case Study of Ban Nong Namkhun, Ban Yuak Sub-District, Nam Som District, Udonthani Province

Author: Daenchai Samarthi **Degree:** PhD (Regional Development Strategies)

Advisors: Asst. Prof. Dr. Rangsan Singhalert Chairman
Assoc. Prof. Dr. Narongrit Sopa Committee

Rajabhta Maha Sarakham University, 2014

ABSTRACT

The purpose of the research was to analyze current conditions, 1) problems and needs of community economic development for sustainable economic self-sufficiency: a case study of Ban Nong Namkhun, Ban Yuak Sub-District, Nam Som District, Udon Thanee Province, 2) to design a model of community economic development for sustainable economic self-sufficiency, 3) to try a model out on the target population. The research methodology was divided into three phases:

1. Pre-research phase focused on improving relationships of researcher, community leaders, family leaders and officers. The activities consisted of 1) improving relationships with community, 2) surveying and studying community and 3) preparing staff and collaborative networks.

2. Research phase focusing on designing and developing a model of community economic development for sustainable economic self-sufficiency. The activities included study and analysis of 1) community problems and Diagnosis 2) design and development of a model.

3. Model implementation and evaluation focused on evaluating the model by comparing the outcomes before and after using the model. The evaluation focused on 6 dependent variables: family income, family expense, amount of crops, number of animals, mushroom, amount of consuming products and satisfaction. MANOVA (Repeated Measure) was employed for the comparative analysis.

Results of the research were as follows :

1. The study showed that the model of community economic development for sustainable economic self- sufficiency consisted of 10 activities: study visit, raising frog, raising catfish, organic crop farm, cultivating mushroom, raising duck, raising indigenous chickens, making organic fertilizer, organic farm and improving landscape.

2. The finding indicated that family income, family expense, amount of crops, number of animals, mushroom, amount of consuming products and satisfaction of the people after and before using the model were different at the .05 level of statistical significance. The research showed that family income, family expense, amount of crops, number of animals, mushroom, amount of consuming products and satisfaction of the people after using the model was significantly higher than those of before using the model.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY